

REDACȚIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
 Tril de Duminecă pe an — 4 coroane.
 Pentru România și strălățate pe an: 40 franci.

Anunțurile nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrierile nefrancaute nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Activitatea lui Wlassics.

(R) Pe când marii noștri bărbați politici dela Sibiu căutau, în anul milleniului, să reguleze pe frații noștri din România, cari ei-că dedeseră țara pe mâna „trădătorilor“, Wlassics înființă 400 școli de stat. O parte însemnată dintr'aceste școli s'au ridicat în provinciile locuite de naționalități. Și d'atunoi încoace, în măsură ce partidul național român s'a destrămat tot mai tare, ear sub fericita „presidenție“ a „veneratului“ dela Sibiu alianța dintre naționalități a ajuns și ea să fie chestie de domeniul... istoric, Wlassics pe fiecare an stoarce nume tot mai mari întru a se promova cât mai grabnic interesele maghiarilor, în loc de a se folosi culturii generale a țării.

În anul acesta îndeosebi, el acelușă grozav ridicarea școlilor de stat. A pus în budget înființarea încă a 400 școli de stat. Ear când ministrul finanțelor a anunțat alaltăeri aceasta în Dietă, furtună de aplause au aprobat cuvintele ministrului.

Estă o dovadă, că departe de a se fi ajuns la apogeul maghiarisării, ear guvernul încă numai d'aci încolo vrea să realizeze visul scump al atător goviniști incorigibili: maghiarisarea prin școlile elementare.

Cu 1,500.000 coroane se va cheltui în anul viitor mai mult pentru instrucțiunea publică. Partea cea mai mare se va cheltui pentru școli primare.

Ear cine a urmărit cu atenție politica școlară a guvernelor maghiare, că mai ales ținuturile locuite de Români vor guvernării să le fericească cu școli de stat.

Mai știm apoi earăși, că în comuna, în care s'a încuibat o școală de stat, s'a mântuit cu cea românească, dacă școlile tot cea ungurească nu s'a ridicat pe ruinele celei românești. Sunt necieri adecă inspectorii școlari: pleacă ei cusur școalelor românești, după-cum află și pretexte destule să ceară și să obțină închiderea școalelor noastre. Mai ales unde în capul consistoarelor sunt oameni slabi și pușină pricepere pentru afacerile școlare.

Primejdia e deci la ușă. În multe locuri ea a trecut chiar pragul.

Evreimea, ca cei puși să veghizie, s'a și trăgă seamă.

Nu există azi în sinul națiunii române chestie mai vitală, ca tocmă școlară. Nu e vorba adecă să susținem numai școalele noastre confesionale existente, lucrul deja singur destul

de greu, ci și să prevenim, în comunele noastre, înființarea școalelor de stat.

Nu proselitism să caute deci a face mai marii celor două confesiuni române, ci umăr la umăr punând, să readucă în comunele mixte pacea, ca astfel existența școalelor să fie asigurată. Resultatul cel mai sigur adecă și cel mai imediat, dar totdeodată cel mai deaseros al luptelor confesionale între Români este părăsirea școlilor. Români de legea veche și nouă nu se mai pot înțelege asupra chipului, cum să susțină școala, și astfel i-se deschide terenul — Wlassics, care ridică școli de stat.

Activitatea acestui ministru, în ce ne privește, numai așa va rămâne deci fără grave urmări, dacă toți Români se vor pătrunde de adevărul mare, că azi nu avem chestie mai arzătoare decât susținerea școalelor confesionale române.

Referenții noului budget. Comisiunea financiară parlamentară a ținut în 10 i. c. n., sub presidenția lui Max Falk o ședință, în care s'a hotărât, că preliminarul noului budget al statului (pe 1901) îl va desbata începând cu ziua de Joi, 18 Octombrie n. Totodată s'au designat și referenții (tot cei de până acum) deosebitelor părți ale budgetului. Cu referența asupra raportului general financiar s'a însărcinat adecă Neményi Ambrus, cu raportul budgetului potofoliilor s'a numite mărante e însărcinat Szabó Imre, cu al internelor Gajári Ötön, cu al portofoliului de comerț Makfalvay Géza, cu al celui de la culte și învățământ contele Teleky Sándor, cu al agriculturii Papp Géza, cu al celui de la justiție Rohonyi Gyula și cu al ministrului de hovesi Szerb György.

Sporirea gendarmeriei. La titlul cheltuielilor cu susținerea gendarmeriei, ministrului de interne s'a prezentat preliminarul în budgetul pentru anul viitor 11.015.968 coroane, adecă cu 169.581 coroane mai mult decât în anul acesta. Urcarea acestor cheltuieli o pretinde sporirea considerabilă a gendarmeriei, care de presinte este de 7957 oameni. În anul viitor, va să zică, numărul împănărilor ministrului de interne se va spori cu încă vr'o sută, aproape toți călărești, pentru-ca liniștea între naționalități „revoluționare“ să fie deplin asigurată și „ideia“ — triumfătoare și neconturbată să-și facă înainte drumul printre ele.

Agrarii maghiari, prin organul lor „Hazánk“ s'ideasă pe mercantiliștii cari vedeau în congresul dela Cașovia un răspuns congresului ținut de Schlesinger-Pál-Sándor-ști la Mișcolț. Estă cum se exprimă numitul organ în această privință:

„Ați nădejduit că vom ridica la Cașovia steagul partidului politic agrar. Sperăm că noi vom forma un partid deosebit sau ne vom arunca în brațele vre-unui partid. Negresit că așa ați fi isprăvit ușor cu noi! Dar v'ați păcălit! Contele Károlyi, înțeleptul conducător, nu a legat de un partid validitatea intereselor agrare. Asociațiunea agrarilor își

va aduna soldații în toate partidele, este gata a merge cu ori-care guvern, care îi spriginește dorințele, va fi însă contra tuturor, cari îi vor fi contrari...“

Ceea-ce însemnează, că agrarii vor lupta în lăuntru al tuturor partidelor pentru nimicirea supremației creștine, care dela „Pester Lloyd“ și până la „Egyetértés“... astăzi domină, și cărora le este în mână astăzi totul ce se chiamă „patriotic“.

Bancă catolică în Zagreb. Ziarul „Privrednic“ din Zagreb anunță, că încurând se va înființa o „Bancă catolică“, al cărei scop va fi să ajute și să contribuie la înființarea de societăți agri-ole în Croația, Dalmația, Bosnia și Herțegovina. Pentru scopul acesta, zic foile croate, ar fi de trebuință un capital de 30 milioane coroane, pe care cred că îl vor pute aduna cu concursul diferitelor asociațiuni și al episcopatelor lor.

„A bolond törvény“.

Acesta este titlul sugestiv, sub care „Egyetértés“ (dela 12 c.) tratează înarticularea în lege a declarației ce arhichiducele Francisc Ferdinand a dat cu prilegiul căsătoriei sale.

Organul kossuthist scrie, între altele, următoarele:

„Proiectul acesta, cu textul care s'a depus la biroul Dietei, nu poate să fie înarticulat între legile Țării Ungurești“...

Asta o spune el, Kossuth Fransı, fiul marelui său tată, care și închipue că până și soarele l'ar opti pe loc.

Nu vrem să discutăm câtă presumpție este în articolul acesta nici să ne ocupăm de motivele pentru cari zice că declarația nu se poate înarticula ca lege. Ci vrem să scoatem în evidență un singur lucru: tonul necuviincios și titlul bătăran sub care ziarul celor mai neoști Unguri tratează una dintre cele mai delicate afaceri nu numai de stat, dar și de caracter privat.

Și totuși se pretind „cavalieri“?!

Dr. C. Groza.

Român bun, fiu credincios al bisericii sale, caracter ales, cu un cuvânt: bărbat de elită a fost Dr. C. Groza, medicul cercual al Josășelului, despre a cărui trecere la cele eterne am primit încă ieri știre.

În cea mai frumoasă etate a vieții sale, căci abia a implinit 40 ani, el cade victimă unei boale, care nu iartă: ftisia.

În stnul societății române se bucura de deosebită simpatie. Lua parte activă la toate mișcările noastre culturale și de mulți ani deja era deputat în Sinod și în Congresul național bisericesc.

Il jălește tatăl său, septegenarul protopop Ioan Groza din Hălmașiu,

fratele seu Ioan Groza, referent la Consistorul din Oradia și numeroase rudenii, amici și cunoscuți.

Fie-ți țărina ușoară și memoria eternă!

Rudgetul ministrului Wlassics.

Dintre toate budgetele ministrilor, preliminate pe anul 1901 și predate comisiunii financiare, mai deaproape ne privește și pe noi budgetul portofoliului cultelor și instrucțiunii publice, al cărui șef este Wlassics Gyula, zelosul ministru de — maghiarisare.

Din acest budget extragem următoarele:

Cheltuielile ministrului de școale în anul viitor sunt sporite cu suma rotundă de 1,500.000 coroane. Căci, — zice preliminarul, — deși suma pentru adjustarea școalelor cu jumătate milion de coroane e mai mică decât în anul precedent, — cheltuielile ordinare și cheltuielile transitorii, împreună, pretind o sumă cu 2,036.000 coroane mai mare decât până acum. Cheltuielile pentru cele două universități ungurești și politehnic s'au sporit la 172.000 coroane.

Suma cheltuielilor pentru școalele medii, anume: pentru gimnaziile, școalele reale și școalele superioare de fete ale statului s'a urcat cu 277.000 coroane, îndeosebi pentru urcarea lefii profesorilor.

Un alt titlu de sporire a șeselor în budget se amintește: ca ajutor pentru școale medii confesionale, municipale și altele, cu al căror susținător ministrul a încheiat contracte și a căror trebuință pretinde o urcare a șeselor de 139.000 coroane. Mai multe cheltuieli sunt însă la învățământul popular — spune preliminarul, — așa, că suma de 6.250.000 coroane l'a trebuit ministrului numai spre acest scop.

Dintre acestea mai mari sunt cheltuielile la școalele elementare de stat, cari pretind o sumă cu 560.000 coroane mai mare decât în anul precedent. Ear aceasta, parte pentru școalele înființate până acum, parte pentru faptul, că ministrul Wlassics plănuiește înființarea altor 200 noui școale populare de stat.

Și acestea — fără îndoială sunt plănuite prin ținuturi de-ale naționalităților, cu cunoscutul scop al maghiarisării.

Se va vedé, întru cât ministrul „învățământului“ își va pute ajunge acest scop, dacă naționalitățile vor fi conștiente de dreptul și de datorile lor și nu vor slăbi în puterea lor de rezistență.

Cancelaria „neamurilor“.

Credeam că nu o să mai trebe să ne ocupăm de cancelaria „neamurilor“, deoarece, așa știm, faimoasa „cancelarie“ se mută din Arad, pe țărături mai prielnice. „Egyetértés“ de la 12 c. ne silește să ne oprim însă asupra unui articol intitulat „Anarchie în împărăția lui Goldiș“...

Tot ce s'a mai scris până acum în contra episcopului Goldiș, a vicarului Mangra și a redactorului „Tribunei Poporului“, pe care o face cu sila organ semioficios al episcopului, — se repetă eară.

Nu reflectăm la nimic. Doar în părțile noastre sunt cunoscuți bine atât oamenii vechiului sistem (Hamza, Moise Bocșan și Giorgio, pe cari ziarul maghiar îi înalță până în al șeptelea cer) cât și sfințicului actualului episcop.

Fiindcă ziarul maghiar — ori mai bine: cancelaria — are însă culezanța să prezente și pe episcop și pe cel din giurul său ca pe niște oameni răsunători, cari pretutindeni persecută pe aderenții lui Meșianu, facem o singură observație: Dacă în Diecesă sunt nemulțumiri, apoi una singură poate fi: prea merge fucet ca purificarea. Episcopul e bun chiar și față de cel mai rău. Dovadă: Moise Boegan continuă și acum să stea ca o buturugă în protopopiat; protopopul Giorgia, faimosul protă care a îndemnat pe un preot să falsifice rezultatul unei alegeri (dovada, scrisoarea protel, e la Consistor!), stă nesupărat, după-cum un fir de păr nu s'a mișcat nici pașel Puticî, împotriva cărui cară sunt la Consistor destule acte grav compromițitoare. Tot așa, Preacuviosul archimandrit este și azi și director al seminarului și stareț al sfintei mănăstiri Bodrog... Ear' gospodăria Tipografiei Diecesane continuă s'o încurce încă tot dl Teodor Ceonca...

Ear' „neamurile”, chiar în foi ungu-rești, tin să alarmeze lumea că aici e foc și sabie, că episcopul Goldiș prigonește pe meșianii?!. Și tin să facă acest lucru chiar acum, în preajma congresului și în-ă exprimând speranța, că congresul va interveni să disciplineze pe episcopul Goldiș...

Lăsăm ca publicul român să judece această culezanță, ear' pe cei cari inspiră zierele ungu-rești, îi poftim să-și deschidă gura în congres! R' asigurm că nu vor rămâne fără răspuns.

O nouă volnicie.

Năsăud, la 11 Oct. 1900.

Satrapii nostri s'au pus în gând să n'imească gimnasiul grănițeresc de la Năsăud. Eată cel mai nou atentat. Fiind profesorul de științele naturale bolnav și primind un concediu mai îndelungat, comitetul fondurilor grănițerești a hotărât substituția lui prin ceilalți profesori. Dar' ce să vezi? În zilele trecute sosește de la Cluj dl Iuliu Prodan, abs. de filosofie, cu un decret din partea directorului suprem din Cluj, Kuncz Elek, prin care e numit de profesor substituit de științele naturale.

O nouă ticăloșie! Potrivit cu statutele fondurilor noastre, ca susținătoare ale gimnasiului, statute aprobate de M. Sa Impăratul prin preafinala hotărâre de dilo 31 Dec., 1888 dreptul de-a alege profesori și director gimnasiul îl are comisiunea administratoare a fondurilor. Paragraful XXXII. din statute zice: „alegerea de profesori și director gimnasiul cade în sfera de activitate a comisiunii administratoare”...

Va să zică, stăm față cu o nouă volnicie, cu o nouă călcare a statutelor.

Mai anul trecut guvernul numește de director substituit pe discreditatul individ Gheție, acuma vine directorul suprem și numește un profesor — la tot cazul o creatură a sa, — ear mână-poimână va veni un solgăbirău și se va pune el administrator peste averile noastre.

Și la toate aceste atacuri ce fac patronii? Ce măsuri au luat? Pentru D-zeu, treziți-vă grănițeri din letargie, apărați-vă bunurile strămoșești!

Correspondent.

Dela consistorul metropolitan.

Intre afacerile cari trebuiesc să fie discutate în ședința de Vineri și de Sâmbătă a consistorului metropolitan, din diecesa Aradului au fost următoarele:

Afacerea întregirii parohiei din Mehala (Timișoara), afacere, în care protopopul Puticî a căutat să-și joace păpușele.

Afacerea alegerii protopopului din Belint, unde, se știe, clica d-lui Brediceanu căutase a pescui în tulbure.

Afacerea promovării învățătorilor din Nadlac, unde lucrurile s'au făcut nu după-cum doriau aderenții vechiului sistem.

Afacerea amovării preotului Cure din Covăsiș.

Un mare mecenate ungar.

Fapta nobilă și generoasă laudă merită, ori și-unde s'ar ivi și ori pentru cine s'ar face. Ea impune tuturor și obligă mult pe cel cărora li s'a făcut.

Inregistram cazul — după foile maghiare, cari toate-l admiră și-l apreciază după merit — ca o pildă din cele mai rare și mai mărețe, câte se ivesc în viața unui popor cu bărbați de inimă nobilă și cu mintea luminată.

În 9 l. c. n., magnatul conte ungar Pálffy János senior, om cu adevărat bogat și în vârstă de 71 ani, s'a prezentat la ministrul-president Coloman Széll și i-a predat un act de neprețuită și neperitoare valoare. Prin actul acesta, nobilul conte spune, că în interesul promovării buneii sării intelectuale și materiale a clasei de mijloc din Ungaria, dînsul dorește să facă o fondățiune din averea sa.

Spre acest scop el pune la dispoziția guvernului moșia sa, parte pădure, parte

pământ arător, din hotarul comunelor Alsó-Dó, Ottóvígy, Cseszte, Palla și Dubova din comitatul Pojonului, cum și 38 parte a sa din castelul Vöröskő aparținător comunei Cseszte. Usufrutul acestor moși dînsul dorește să-l aibă până la moarte, dar după moarte — totul rămâne, conform testamentului, spre scopul indicat.

Cametele acestei fondățiuni, în valoare de vr'o 2,743.000 coroane, au a se întrebuița astfel, ca copiii familiilor din clasa mijlocie, cu sentiment maghiar, fără deosebire de confesiune, să fie împărțiți din ea cu stîpendii de 700 respective de 1000 coroane, pentru ca să-și câștige pregătire specială mai înaltă coresponzătoare în școlile din Ungaria.

Stipendiile se vor distribui din partea guvernului prin concurs copiilor din familiile cele mai vrednice de ajutorare ale clasei mijlocii. În actul său de donațiune, contele și exprimă totodată și dorința, ca numitul castel din comuna Cseszte să fie ținut, întru cât se poate, ca un loc de recreare în timp de vară pentru profesorii și elevii merițoși ai școlilor medii.

După toate asten contele roagă guvernul, ca acesta să primească fondățiunea, ce o face în în chip irevocabil, și să dispună de ea conform literelor fondăționale. Că ea cu mulțămire a fost primită, nu mai începe îndoială.

Eată dar încă o pildă vie, cum știu boierii maghiari și azi să se însuflețească pentru binele neamului lor și cu căta lăspedare de sine poartă la inimă scorta poporului lor.

De notat e, că marele mecenate a trăit necăsătorit și este de-o cultură superioară, câștigată, bine înțeleasă, în străinătate. A stat departe de egomotul vieții politice, dar cu atât mai mult a folosit neamului său prin faptă, decât alții prin vorbe și fraze.

DELA BRAȘOV.

D-le Redactor! Ca să știe toată lumea cu ce sfințenie și dreptate se săvîrșesc alegerile bisericesti aici la noi, în Scheiul Brașovului, Vă rog să publicați următorul caz.

Ca parochian și ca bun Român tim țin de-o sfăută datorie a aduce în publicitate următorul fapt, care dovedește pe deplin dreptatea și caracterul acestor-va persoane, ce conduc biserica Sf. Treimi din Scheiul Brașovului: Toamat Dumineca trecută a avut loc în menționata biserică alegerea de cântăreț, dar' de astă-dată nici un concurs nu s'a publicat prin foii, cum se face de obicei, și astfel nu s'au prezentat decât doi concurenți; unul a fost dl Vasile Lăzăreanu, care a servit deja un an în funcțiunea de cântăreț la numita biserică și, ce e mai mult, fără să fi primit mă-

car vre o lesă cât de mică. Bine înțeles, aceasta a făcut o dînsul de bună-voie, voinic prin aceasta a-și arăta simpatia sa ce o are față de noi Români, respective de conștințenii săi. Al doilea concurent a fost unul cu numele Dumitru Badea, de origine chiar din parochia noastră, care acum câțeva luni a părăsit funcțiunea de cântăreț chiar din această biserică. Dară sfînd, că în ședința anterioară a fost ales dl Lăzăreanu în postul de cântăreț pe timp de trei ani cu un salariu de 10 fl. lunar, Badea a umblat încococe și încolo până-ce în fine l-a succedat să convertească tot comitetul acestei biserici în frunte cu preotul Vasile Sfetea, care este tot odată și președinte al comitetului parochial din chestiune; așa, le căt în ședința din urmă și în urma mai multor certe și discuții dintre parochieni, a fost respinsă și anulată alegerea d-lui Lăzăreanu și a fost ales în postul de cântăreț Badea.

Aceasta a fost de sigur efectul amenințării servitorului dela oficiul de dare, anume Giuvelcă, care l'a amenințat pe dl președinte al comitetului și preotul parochial din chestiune Vasile Sfetea zicîndu-i în fața comitetului: „Părinte, să știi, că dacă nu faci să se anuleze alegerea lui Lăzăreanu și să se aleagă Badea, atunci îți smulgem barba.” Destul de departe a ajuns dl președinte, dacă trebuie să îndure astfel de amenințări din partea unui servitor!

Ba ce e mai mult, dl Lăzăreanu n'a lăsat pînea din mîna cu scopul de-a ajunge în serviciu la confrății săi, căci uitasem a aduce înainte, că dl Lăzăreanu este de origine din Bucovina și că este absolvent al școlilor cantorale din Cernăuți, pe când Badea nici pe departe nu posedă studiile dela Lăzăreanu, ci a învățat cum a putut de pe la alți cântăreți și prin protecție, poftim, și acuma a ajuns în serviciu, scoțînd pe bîna Lăzăreanu din pînea.

Ca iubitor și arzător de dreptate, nu voit numai să arăt prin aceasta, ce pătrunși de religiozitate sunt Români nostri dela biserica Sf. Treimi de pe Tocile, când chiar în chestiuni bisericesti, un astfel de trișă joacă dreptatea.

Un parochian.

Din România.

Parlamentul.

După cum am anunțat, parlamentul a fost convocat în sesiune extraordinară, și s'au început deja activitatea. Convocarea în sesiune extraordinară se datorează necesității iminente de-a căuta mijloace urgente pentru sanarea grelei situații financiare la care se găsește țeara.

Pictură din iubire.

De Alfred de Musset

Traducere de I. O. Massim.

(Continuare.)

Bianchina se crezută moartă, și încep să strige ajutor; dar' Pippo îi astupă gura, îi luă punga, pe care din fericire o păstrase, și apoi îi zise: „Ai turburat liniștea uneia din cele mai puternice case din Veneția! Tremură! această casă te are în vedere, veghetorii de noapte și-au înscris numele tău pe carnet. Indată ce vei descoperi secretul, pe care l'ai aflat prin șiretlicul tău, întreagă familia ta va dispără.”

După-ce pronunță aceste cuvinte, el plecă,

Malțamit de succesul primei întreprinderi, eroul nostru se gândi să încerce și pe a doua. Era vorba să facă un sonet frumoasei necunoscute. El încep deci să

scrie câte-va versuri, în care se ogîndia speranța, iubirea, misterul și toate pasiunile obișnuite ale poezilor. „Dar' se gândi el, nașa mea m'a spus, că am a face cu una dintre cele mai nobile și cele mai frumoase dame din Veneția; trebuie deci să păstrez un ton convenabil și respectuos.”

Șterse ceea-ce scrisese, și trecînd de la o extremitate la alta, adună câte-va rime, înlînșînd în ele gândurile cele mai frumoase și cele mai nobile. El înlocui speranța cu temerea; misterul și iubirea cu respectul și recunoștința. Neputînd celebra atracțiunile unei femei, pe care n'o văzuse, întrebuiță căți-va termeni vagi, cari se puteau aplica la ori-ce femei. În scurt, el făcî, după două ore, 12 versuri armonioase.

Le scrise pe o hîrtie frumoasă, și deșemnă pe margini pășeri și flori, pe cari le coloră cu multă îngrijire. Dar, de abia isprăvise opera, și o aruncă pe fereastră, în canalul care trecea pe lângă casa lui. „Ce fac?” se întrebă el. „Pentru ce să urmăresc această aventură, despre care conștiința mea nu vorbește?”

Își luă chitara și încep să cânte o bucată compusă pentru un sonet a lui Petrarca. Însă peste un sfert de oră și, uitân-

du-se la punga pe care o luase dela Bianchina, zise:

„Femeea, care a făcut aceasta pentru mine, trebuie să mă iubească și să știe să iubească. O asemenea lucrare e lungă și grea; aceste fire subțiri, aceste vii culori, cer timp, și lucrînd, ea se gândia la mine. În bilețelul pe care mi-l'a scris, era un consiliu de amic. Aceasta e un semn de iubire trimis de o femeie de inimă!”

El începî ear să scrie, și fără să se oprească, scrise următorul sonet:

DONEI LINDA.

Cînd citit-am pe Petrarca, mic încă fiind, Am dorit să am ca el, glorie, mărire. El iubia ca un poet, cânta par'că iubind; Spusa lui părea de zeu—vibra pe 'ntreaga fire.

Numai lui să prindă'n treacă, geniu, l'a fost dat.

Ale inimii bătăi, cuprinse într'o clipă, Și-apoi cu surisul blînd, pe diamant curat Cu virful de stilet de aur să le însire 'n pripă.

Voi ce'mi scriși astăzi, dulci cuvinte, prin-

tenie,

Voi, ce mîini uita-veți toate, pentru ven-

nicie,

Amintiți-vă de-un suflet, tainic, mulțamit.

N'am geniul lui Petrarca, dar a lui simțim.

Pot să dau aici în vasta noastră fire,

Mîna mea celor ce-o vor, și viața mi-a dorit.

A doua zi Pippo se duse la serena

Dorothea. Indată-ce sosi, el îi puse son-

etul pe genunchi, și îi zise: „Eată ceva pe-

tru amica ta.” Dorothea pîru la început

surprinsă, apoi citi versurile și jură că n'a

să le arate nimănui. Dar Pippo nu se să-

chisi de acest jurămînt, și o pîrîi ap-

nîndu-i, că nu se teme de nimic.

(Va urma.)

De fapt guvernul nu pierde timpul pentru a-și prezenta proiectele pregătite în scopul acesta. Unul din aceste proiecte de reforme financiare este arendarea pe termen de 12 ani și 7 luni a monopolului hârtiei de țigară, votat deja în Secțiunile, și care va fi prezentat parlamentului prin raportorul dl. Lupa Costache.

Al doilea proiect de lege al guvernului este relativ la punerea unui impozit pe țuică. Acest proiect este așa zicând un fel de pregătire a monopolului alcoolului; — și e pericol că se va provoca un protest și o energică rezistență contra lui, deoarece ce negustorii de bauturi spirituoase se văd stăruind în interesele lor prin amestecul statului în acest ram al îmbogățirii unei însemnate părți de alegători. În afară de mișcarea din afară de parlament, chiar și în parlament se simte un puternic curent contrar acestui reforme.

Afacerea complotului.

Afacerea complotului bulgăresc a pornit pe calea unei deslegări pacifice, după cum se știe, după declarațiunea guvernului bulgar că va pedepsi pe vinovați. Ordonanța definitivă a instrucției procesului se va da probabil cu începutul săptămânii viitoare.

Acțiunea Bulgariei în această afacere, până acum e cu totul nesuficientă și puțin serioasă.

Presa străină și nota bulgărescă.

„Kölnische Zeitung“ discutând ultima notă bulgărescă, spune:

Citarea declarației celor 22 martori, care pentru prima oară au auzit despre comitetul macedonean, este naivă.

Faptul că autoritățile bulgărești au găsit vinovat numai pe Murdjev, care nu este membru în comitetul macedonean, arată că cererile României nu vor fi satisfăcute de Bulgaria.

Din această caraghioasă instrucție, făcută la Sofia, Bulgarii își însușesc dreptul transformării României din acuzatoare în acuzată. Manopera însă nu va reuși.

„Kölnische Zeitung“ mai relevă obrăznicia notei bulgărești, care vorbește despre dl. Mișu agentul României, într'un ton neobișnuit lumii politice.

Ministrul Marghiloman la Berlin. Din Berlin și Viena se telegrafează „Agenției Române“ următoarele: Prințul de Hohenlohe, cancelar al împăratului, a dat astăzi seară (Mercuri) un prânz în onoarea dlui Al. Marghiloman. Printre invitați se aflau dl. Bülow, Beldiman, ministrul României și personalul legățiunii, precum și dl. Russel, consulul general al României la Berlin.

„Neue Freie Presse“ publică un interviu al corespondentului său la Berlin cu dl. Al. Marghiloman. Ministrul român a afirmat, că conflictul româno-bulgar a eșuat din faza sa critică. Cu tot conținutul jgăitor al notelor bulgare, cu toată înarmarea Bulgariei, România n'a chemat sub arme nici un soldat din rezervă. Îndată după întoarcerea sa la București, dl. Marghiloman va trimite la Sofia toate dosarele instrucției făcute la București și care cuprind probe neluândoase de activitatea criminală a agitatorilor macedonei. Dacă guvernul bulgar va pedepsi pe vinovați, — cu atât mai bine; se poate totuși prevedea eventualitatea contrară; dar, în acest caz guvernul român va lua toate măsurile necesare pentru siguranța țării.

Un apel.

Societatea de cultură „Macedo-Română“ din București a adresat următorul apel:

Românii Macedonei!

Sunt patru-zeci de ani aproape, de când frații noștri dela Dunăre au sămănat în sufletele noastre și ale copiilor noștri necesitatea și datoria de a ne cultiva și instrui românesc.

Această sămăntă, aruncată cu cea mai mare desinteresare și cu o afecțiune în adevăr frățească, a prins rădăcină adânc în inimile noastre; și grație ei, noi știm astăzi cine suntem, cunoaștem gloriile noastre trecute, suntem pătrunși de rolul pacific pe care-l avem în Peninsula-Balcanică, în fine suntem fermi convinși, că existența noastră, ca neam, se bazează numai pe lealitatea și devotamentul ce trebuie să avem către mrimosul sultan.

Românii! Numărați printre strămoșii noștri, cuceritorii ai lumii; suntem descendenți ai eroilor legionari Români, cari subjugară lumea. În negura ignoranței, prin care am trecut, instinctiv, am consimțit, cu limba străbună și sentimentul sacrificiului și al devotamentului, moștenit dela ilustrii noștri străbuni. Ori-unde a fost vorba de sacrificiu, Româniul Macedonean n'a prețuit.

Este o palmă măcar de pământ din Peninsula Balcanică, care să nu fie udată cu sângele nostru?

Martorii sunt și profundele văi ale Eladei și întinsele câmpuri ale Serbiei și Bulgariei și pădușii munți ai Albaniei. Am fost buni și devotați pentru toți: dar pentru noi făcut-am ceva? Fost-am buni pentru noi?

Nu. — Prin sudoarea și sângele nostru am făcut să trăiască neamuri, cari, spre recunoștință, voesc să ne răpească limba și naționalitatea.

Patria noastră, Macedonia, este visul tuturor, și, cu durere trebuie să spunem, unii din frații noștri sunt ademeniți de dușmani, ca să uite gloriile lor neam și să nesocotească lealitatea ce se datorește gloriului Sultan Abdul Hamid Han, puternicul scut al naționalității macedo-române, singurul sub care se poate dezvolta și în viitor naționalitatea macedo-română.

Românii! În astfel de situațiune aflându-se patria și compatrioții noștri, limba și naționalitatea românească, scopul nostru este să-i luminăm; să le arătam prin cultură, calea datoriei, calea de pacifică dezvoltare. Neamul românesc a făcut și face continue sacrificii: noi, rămânem-vom indiferenți?

Noi, cari ne-am sacrificat pentru străini, nu vom face nimic pentru noi înșine?

Convinși de vitalitatea neamului românesc s'au reînviat în zilele din urmă organele de administrațiune ale „Societății de cultură macedo-română“ și nu ne îndoim, că la chemarea noastră vor răspunde Români-Macedonei ca un singur om, pentru binele și prosperitatea neamului nostru.

Apelăm deci în numele intereselor naționale românești, la toți Români-Macedonei din Peninsula-Balcanică, ca și la cei cari locuiesc aci în România liberă și la cei de pretutindea, spre a se grăbi să ne dea concursul lor, pentru ajungerea cât mai grabnică a scopului mântuitor, ce-și propune „Societatea de cultură macedo-română“.

Comitetul: V. A. Urchiu, Dr. A. Leonie, I. Perietzeanu-Buzău.

Burii tot nu se lasă.

Nu-i dau răgaz Burii lordului Roberts să se întoarcă încă acasă cu laurii „biruinței“. Eată anume, ce raportează Roberts însuși din Pretoria cu data de 10 Octomvrie:

La Campuieden, pe podul rfului Caap, Burii au pricinuit deralierea unui tren englez, cu care privilegiu 3 oameni și-au pierdut viața, ear un oficer și 15 soldați englezi au fost grav răniți, toți din bateria 86. Afară de aceștia 40 de vite au fost pustiite tot cu acest privilegiu. Când după asta generalul englez Paget cu 18 soldați și cu 2 ofițeri tehnici s'au dus la locul nenorocirii, Burii, cari stăteau pândă, au tras focuri asupra lor; ear când căpitanul Steward, care auzise impușcăturile, a pornit cu 40 soldați în ajutorul acelora, Burii i-au primit și peăștia în același fel. S'a încins o luptă sdravănă, în care Englezii au avut pierderi foarte mari: Căpitanul Steward și un soldat au căzut moșii; generalul Paget cu un alt oficer și 5 soldați au rămas greu răniți, ear un oficer tehnic și 5 soldați au căzut prizonieri în mâinile Burilor.

Cu data de 2 Octomvrie agenției „Reuter“ i-se raportează din Lydenburg:

Eri dimineață timp de peste o oră Burii au bombardat tabăra lui Buller lângă Krügersport. *Perdere trupelor engleze de-aci, cu toate acestea, nu e mare (?)*. O trupă de 200 călareți au părăsit tabăra, plecând să ia tunurile dela Burii; *aceasta însă nu li-a succes, căci Burii au plecat de-acolo cu toate ale lor, și Englezii nu li-au putut da de urmă.*

Noutăți

Arad, 13 Octomvrie n. 1900.

Instalarea noului fișpan Urbân Ivân, după-cum spun foile locale, va fi în 9 Noemvrie st. n.

Alegere de notar la Pil. În 9 l. c. n. s'a ținut la Pilul-mare alegerea de notar, în locul rămas vacant prin alegerea dlui Gerasim Serb de referent episcopesc la Consistorul din Arad. După-cum comunică foile locale, dintre candidații a fost ales cu majoritate de 20 voturi dl. Ioan Goldiș, până acum notar în Micherech, față de dl. Gavriil Ardelean, notar în Cherech.

„Notice sur le Domaine de la Couronne de Roumanie pour l'exposition universelle de 1900 à Paris“ este titlul unei cărți luxos-imprimată la tipografia „Gutenberg“ din București.

Cartea a fost întocmită anume pentru a servi cu detalii tuturor persoanelor cari, la expoziția din Paris, au vizitat în secția română, cele expuse de administrația Domeniilor Coroanei. Având numeroase planșette și cuprinzând descrieri conștiințioase, cartea aceasta este însă proprie a ne da icoana nu numai a bogăției celor 12 moși ai Domeniului Coroanei din România, dar și arete străinilor și bogăția extraordinară a solului țării chiar, precum și a frumșei plaiurilor, pe cari Carmen Sylva li-a cântat cu atâta farmec.

Desigur că această operă a contribuit foarte mult, ca atenția străinilor de la expoziția parisiiană să fie atrasă asupra României și dlui Ioan Kalinderu, care cu atâta iscusință administrează Domeniile Coroanei, numai omagii i-se pot aduce, pentru-că nu scapă nici un privilegiu de a aduce serviciul real țării.

Jeszenszky în pâne. La bugetul ministerului de interne se găsește un capitol, care în expunerea de motive este justificată introducerea unui nou consilier de secțiune prin impregiurarea, că prin desființarea secțiunii naționalităților pe lângă presidenția ministerială (din timpul lui Bănyfi), conducătorul acelei secțiunii Jeszenszky, a trecut cu rangul și leafa sa de mai înainte la numitul minister.

Statuele patriotice. S'a îngrijit bugetul guvernului nostru și de acestea. Numai trei din ele sunt acum în lucrare — zice „Pesti Napló“: Statua lui Árpád (sau milenul), a contelui Andrássy Gyula și a Stuhli Stefan. Pentru acoperirea speselor acestor monumente s'a preliminar acum în buget suma de 275.000 coroane și anume: 150.000 pentru Árpád, 25.000 pentru Andrássy și 100.000 pentru statua primului rege Stefan. — Fericii muritori compatrioții noștri maghiari!

Cheltueli zadarnice. Foile maghiare toate înregistrează faptul, că cheltuelile cu matriculele de stat se sporesc din an în an. Astfel în bugetul pentru anul viitor s'au preliminar 2.369.042 coroane ca cheltueli pentru aceste matricule, adică cu 13.935 coroane mai mult decât în anul acesta. — Și aceasta pe ungurește se chiamă gospodărie!

Urmările activității preotului Bragea din frunțașă comuna Macea se văd și acum. Încă înainte cu zece ani el a rescalat comuna împotriva învățătorului Opre și s'a făcut astfel o bătaie, încât acum atât preotul, cât și 21 săteni zac de căta va zice în temniță, ear spesele procesului, urmat 10 ani, se urcă la peste 10.000 coroane, așa că mai mulți săteni s'au ruinat cu deservire. Săteni au fost la noi să mulțămescă ven. consistor, că a hotărât să împlinească stațiunea preotească și să scape astfel de „administrația“ lui Bragea.

Cimpoini „neamurilor“, cum i-se zice capelanului Cimponeriu din Lipova, ear a făcut una lată. A insultat în public pe învățătorul Barzu din Șistareveț, așa că dl. Cimponeriu va avea să dea acum față cu cinstita lege civilă și cu ven. consistor, care, ne place a crede, va ști să pună la locul lui pe autorul atâtor gâlcevi. Cucernicia sa a apostrofat și pe parohul Roxin, dela care a pretins să împartă cu el ajutorul de stat.

Corniareva — dă în judecată pe Bănyfi. Din Lugoj li-se raportează foilor maghiare următoarele: În ședința congregațiunii comitatului Caraș-Severin și înaintea ordinii de zi, vicișpanul Fialka, vorbind de cazul grav din Corniareva și reflectând la comunicatul despre acest cas publicat în „Magyar Szó“ al lui Bănyfi, reproduș apoi și de alte foi, — toate afirmațiunile din acel comunicat le-a declarat scornituri tendențioase. A respins insinuarea, că poporațiunea comitatului ar fi în stare a se opune autorităților, ascultând de vorbele agitatorilor din țări străine, ori că în comitat ar exista agitațiuni naționaliste. În fine vicișpanul propune, ca comitatul din oficiu să respingă și să combată comunicatul foilui Bănyfi. Propunerea vicișpanului a fost primită unanim, cu acea întregire a membrului C. Brediceanu, ca comuna Corniareva să intențeze proces numitei foi, ear vicișpanul să fie însărcinat, ca în cazul bănușli de agitațiuni naționaliste, să pornească cercetare pe celea unei anchete speciale cu concursul bărbăților conducători români.

Inregistram acestea, pentru-ca să arătam, că prin năzdrăvniile și absurditățile foilui sale, pandurul Bănyfi a ajuns azi în conflict chiar și cu autoritățile maghiare!

Școalele române din Salonic. Din Salonic se știe, că la școala comercială și la școala primară română de-acolo, anul acesta s'au înscris un însemnat număr de elevi. Mulți dintre notabili români, cari până acum își aveau copiii la școlile grecești, anul acesta i-au înscris la cele române. La școala comercială s'au înscris mai mulți solvenți, cari au să ușureze mult cheltuelile școlii.

Soldat român sinucis. Alaltăieri, în 11 l. c. n., un soldat infanterist din fortăreața Aradului, anume Ilie Mihai din Curticium, a fost găsit încet într'o fântână din strada „Választó“ de aici. Comisia eșită la fața locului a constatat, că nenorocitul s'a sinucis, dar că din ce pricină, nu se știe, — de curva nu va fi tot o pricină din cele cunoscută deja. Bietul om era însurat, și la începutul lui Octomvrie îmbrăcase mondurul împărațesc pe opt săptămâni.

Interesant pentru loteria de clase. „Casa de schimb Națională“, societate pe acți în Budapeșta (Piața Gizela, palatul Haas), e cel mai mare loc din țară pentru cumpărarea de losuri dela loteria de clase. Oferă cele mai bune avantagii și asigurări. Trimite losuri cu prețurile lor originale (chiar și cu rambursă), scutit cu deservire de spese postale. Cu avantagiile amintite sunt foarte căutate losurile dela acest institut. Se recomandă deci, ca ofertele în losuri să se facă cât mai grabnic.

Ultime știri.

Londra, 12 Octomvrie. Se vestesc revoluții în masse în toate părțile Chinei.

Lui „Standard“ i-se raportează, că în Paolinfu s'au așiat pe pereți placate cu ischilitura lui Li-Hung-Ciang, în cari toți Chinezii încreștinați sunt amenințați cu moarte, dacă nu părăsesc la moment legea creștină.

Editor: Aurel Popovici Bareianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

Învitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an . . . . . Cor. 20.—
Pe 1/2 an . . . . . 10.—
Pe 1/4 an . . . . . 5.—
Pe o lună . . . . . 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o întindere de 8 pagini, cele 4 pagini a 4 foii de zi, plus un adaus poporal de le pagini.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“.

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școalele populare, că a eșit de sub tipar Geografia comitatului Arad, de învățătorul Damaschin Medre, — ca manual cu mai multe chărți geografice. Intocmit pentru clasele III. IV. ale școalelor populare, și aprobate de Ven. Consistor aradan.

Se poate procura de la Administrațiunea „Tribunei Poporului“ din Arad. Prețul 35 cr. plus 5 cr. porto postal.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
arangiata fiind cu material nou

primește spre executare:

Tipărituri de bancă,	Cărți, Broșuri,	Orice tipărituri.
Invitări la nunta,	Anunțuri funebrele, etc.	

Cele mai moderate prețuri!!

Mijloc de vindecare indispensabil!

Marca legală a firmei.

Din nici o familie să nu lipsească:

Vindecare sigură și grabnică îndeplinește:

neîntrecut de minunat în efect și de mii de ori probatul

FLUID-ELSA

al lui FELLER

O istorie adevărată. Secretul unui bătrân. După trimiterea înainte a porto de 10 filerl, se trimite gratuit.

examinat și aprobat de autoritățile sanitare, care ajută de minune la

„Așa fi murit de mult, dacă n'aș fi întrebuit vestitul Fluid-Elsa a lui Feller. Lui si pot multămi vieața. Așa scrie Sig. Răcz din Földes.

vindecarea celor mai multe boale externe și interne. Așa de pildă: Friguri, Junghiuri, durere de oase, Reumă, Tasă Catar, dureri de stomach, diaree, dureri de pept, de cap și de dinți, greață, slăbie, leșin, durere de ochi etc. etc. le vindecă grabnic și sigur. Prețul: 12 sticle împreună cu Indiciile pentru folosire: cor. 5.; 24 sticle: cor. 8.60; 48 sticle: cor. 16. Francat: prin rambursă postală sau trimițând înainte prețul le expediază singurul preparator:

EUGEN V. FELLER

apotecă la „Heilige Dreifaltigkeit“ (Sf. Treime) în Stubica Nr. 185. (comitatul Zagreb.)

Fiecăruia i-se recomandă cu toată căldura

Pilulele-Rhebarbara

ale lui FELLER, prov. cu marca „Elsa“.

Vindecă sigur și fără dureri: mistuirea rea și neregulată, sgârșiri de stomac, incuierea stomacului, limbrici, anemia gălbinaea etc. etc. 1 rud (6 cutii), împreună cu explicațiunile la întrebuintare: coroane 4, franco. —

Deposite principale în Budapesta: în apotecile: Iosif Török (strada Király 12), Bela Zoltán (strada N.-Korona, 28).

Toate cu efect de vindecare admirabil!

O istorie foarte interesantă din viața: Secretul unui bătrân, după trimiterea înainte a francaturii de 10 fil., se trimite gratuit.

1899 9-10

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fileri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător, aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice — — — — —	—	—70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul — — — — —	—	„ 1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, — — — — —	—	„ 2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, — — — — —	—	„ —80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, — — — — —	—	„ 2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu — — — — —	—	„ 4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	—	„ 2.50 „
8.) „Războiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului — — — — —	—	„ 1.20 „
Prețul „Coroanei“ — — — — —	—	„ 1.60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția — — — — —	—	„ 1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, — — — — —	—	„ 1.— „
11.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	—	„ 3.60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. — — — — —	—	„ 1.60 „
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. — — — — —	—	„ 5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, — — — — —	—	„ 1.50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz — — — — —	—	„ 1.20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fileri spese postale.